

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Victoria Princewill
IN THE PALACE OF FLOWERS

Copyright © by Victoria Princewill, 2021

By Agreement with Pontas Literary & Film Agency

Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03777-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

VIKTORIJA
PRINSVIL

U
PALATI
cvěća

Prevela Tatjana Bogunović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

1

Nas će zaboraviti, shvatila je Džamila, praznog pogleda posmatrajući pogrebne obrede.

Obično je uživala u sahranama. Robovi su bili prvi do kojih su dolazile vesti o tragedijama; tračevi bi ulazili kroz zidove i uvlačili se ispod vrata. Žalost se prelivala u predsoblja: i vesti su se, kao i sam život, brzo širile dalje. U prvoj kući gde je služila, Džamila bi ustajala rano da bi slušala recitovanje Kurana koje bi se ujutro čulo preko krovova. Tada bi se stariji robovi pravili da je ne primećuju, a ona bi uletala u praznu spavaću sobu i provirivala kroz prozor, pažljivo osmatrajući krovove obližnjih kuća da bi videla odakle imam govori. On bi stajao na krovu kuće pokojnika, a zvuk poruke koju je prenosio budio bi njen um. Oduvek je uživala što je pribrana. Jedan život bio je izgubljen, a težina toga je značila nešto. Šta tačno, nije bila sigurna.

Bio je januar; godina se skoro bližila kraju*. Smrt je bila tako prikladna, kao kraj jednog ciklusa. Ipak, Džamila nije želela da bude tamo, ali iako je ženama bilo zabranjeno da prisustvuju službi, bilo koji abisinski rob koji je služio šahu morao je da bude prisutan. I tako je Džamila stajala među njima, u zadnjem delu džamije. On je bio jedan od plemića

---

* Iranski kalendar, poznat i kao persijski ili Dželalov (kalendar *Jalāli*) – solarni kalendar koji se danas koristi u Iranu i Avganistanu. Počinje svake godine precizno određenom ravnodnevicom u astronomskim promatranjima iz Teherana i Kabula, što ga čini preciznijim od gregorijanskog kalendara. Iranska kalendarska godina počinje kada i proleće na severnoj hemisferi. Godina ima 12 meseci, sa persijskim imenima. Po iranskom kalendaru, svaka nedelja počinje subotom i završava petkom. (Prim. prev.)

koji su mogli da uđu u harem, šahov lekar i lekar njegovih žena. Sećajući se njegove ljigave pojave, Džamila je znala da je prisustvo robova bilo zbog toga da bi izgledalo da je došlo više ljudi.

Imam je nepokolebljivo pevao jednoličnim tonom. Džamili je bilo dosadno. Podigla je pogled i posmatrala zakrivljeni svod džamije: krasilo ga je na hiljade minijaturnih safirnih pločica. Pločice su se spuštale niz zidove ukrašene blistavim staklom. Htela je da ih izbroji, ali, kada je pogledala okolo, videla je da jedino ona gleda uvis. A zatim se zagledala u pod. Pratila je konture svojih svilom izvezenih cipela na mermeru i poželega da stoji na jednom deliću otkrivenog kamena. Opet je pogledala gore. Svaki rob u džamiji gledao je ispred sebe; nije bilo komešanja niti uzdisanja. Spustila je ramena i podigla bradu, pokušavši da deluje svečano. Lica plemića bila su unezverena i izobličena. Princ – njen princ – njen stari drugar sa kojim se igrala iza zatvorenih vrata harema, koji joj je nekada krišom slao osmehe kroz gomilu – kao i ostali, gledao je napred, i njegov izraz lica se nije razlikovao od drugih. Na trenutak se zapitala kako li bi se on ponašao na njenoj sahrani.

Ali, naravno, ona je neće imati. Nedavno je jedan rob umro. Bacili su ga u neoznačenu raku u jednom od vrtova, gde je ležalo i mnogo drugih tela. Džamila ih je zamišljala onako natrpane jedne preko drugih, kako trule, bezimni i nemi. O njenoj smrti niko nije obavešten. Gde god da je bila njegova porodica, ostali su u neznanju – u nadi ili, možda, u očajanju.

Kada se ceremonija završila, robovi su brzim korakom krenuli natrag u Golestansku palatu*. Sneg je ove godine stigao kasno i u početku je bio slab; pahulja skoro da i nije bilo, toliko da ih je ona jedva osećala dok su joj se topile na obrazu. Obrisala je lice dok je koračala i slušala baršunasto krckanje snega pod cvećem iscrtanim papučama, čitav svet udaljena od mekih oblaka, umotanih u zabat jednog od krovova palate. Džamila je tu živela samo četiri godine, ali bez sumnje je osećala da je to njen dom. Prostrani kompleks raskošnih zgrada stvarao je mešavinu

---

* Golestanska palata je bivši kraljevski kompleks Kadžar u glavnom gradu Irana, Teheranu. Kao jedan od najstarijih istorijskih spomenika u gradu Teheranu, i sa statusom svetske baštine, pripada grupi kraljevskih zgrada koje su nekada bile zatvorene iza zidova teheranske agre („citadela“). Sastoji se od vrtova, kraljevskih zgrada i zbirki iranskih rukotvorina i evropskih poklona iz XVIII i XIX veka. (Prim. prev.)

U palati cveća

boja dok su poglede plenile indigoplave arabeske pločice, zagasitozlatne kamene rezbarije i smaragdne mukarne,* neokaljane prvim mrazom. Povratak ovde za nju je uvek bio odmor, čak i kada je gledala kako muškarci, povijenih leđa i obrva natopljenih znojem, uzdišu dok rade na najnovijim obnavljanjima šahove palate. Ali ovo mesto nije bilo njeno ništa više nego i njihovo. Shvativši ovo, iznenada je zatreperila od uzbuđenja, dok je po oštrom večernjem vazduhu koračala kroz geometrijske vrtove, drhteći ispod svog tankog čadora**. Tokom mračnih dana, nazivala bi sebe srećnicom. Obitavala bi u precizno orezanim cvetnim vrtovima. *Ovo jeste tvoj dom*. Ponavljala je ove reči dok bol njenih rana ne bi počeo da bleđi. A sada se osećala glupo. Je li to njen dom? Je li važno? *Zemlja je zemlja je zemlja*, kako je govorila njena majka. Džamiline usne su zadrhtale. Nastavila je da hoda.

Džamila je bila poslednja robinja koja se vratila u harem iz džamije i dok je žurila hodnikom do stana svoje gospodarice, počela je da oseća nelagodu. Harem je bio velik, izgrađen za smeštaj i zabavu preko osamdeset supruga i konkubina, sa zajedničkim zabavnim prostorijama, poput kraljevske kafane i kraljevskog pozorišta. Sve žene su imale privatne rezidencije, većinom u susednim dvorištima, i trebalo je proći kroz ceo harem, pored raznih ostava, salona i haremskih kancelarija, da bi se došlo do njih. Džamilina gospodarica, hanuma Čehra, kao i mnoge novije, siromašnije i mlađe supruge, imala je stan još dalje, daleko od zajedničkih prostorija. I pošto je bilo tako, Džamila je uvek kasnila kod nje, ma koliko se trudila da stigne na vreme. Čehra je nekada bila mnogo tolerantnija, ali poslednjih meseci strpljenje ju je napuštalo. Uvek je postojalo nešto zbog čega je Čehra imala razlog da se žali.

Džamila bi često slušala Čehrine žalosne vapaje kada bi ona, preko čitave sobe, prasnula na Gul, najstariju robinju u njenoj sviti. Kada je Džamila prvi put došla u harem, Gul je bila ta koja joj je objasnila da su žene smeštene u skladu sa njihovim statusom. Sve su živеле u ogromnim

---

* Mukarne su oblik ukrašenog svoda u islamskoj arhitekturi. Ponekad se naziva „svod u saću“ ili „stalaktitni svod“. (Prim. prev.)

** Tradicionalna ženska odeća u Iranu: veliki komad tkanine koji je omotan oko glave i gornjeg dela tela i ostavlja izloženo samo lice koje posebno nose muslimanske žene. (Prim. prev.)

stanovima oko glavnog harema, luksuznim plišanim sobama sa visokim plafonima i pozlaćenim nameštajem. Čehrinih pet soba, mada je bilo malo prostora za njene robinje, za Džamilu su bile i više nego dovoljno.

Kada je gurnula vrata od stana, naletela je na Gul sa druge strane. „Džamila!“, rekla je uzdahnuvši i zakolutavši očima.

„Ovde sam!“ Džamila je gledala preko Gul.

„Ona je u svojoj sobi“, rekla je Gul uz osmeh. Ova robusna robinja, čiji su naborani osmesi otkrivali mnogo topliju ženu od onoga kako je delovala, vodila je domaćinstvo hanume Čehre sa blagom efikasnošću. Nije imala strpljenja kada je Džamila kasnila, ali je smatrala da je pametnije to prikriti nego je otvoreno grditi zbog toga. „Trebalo bi da znaš, Džamila, ljuta je.“

„Mogu li da pitam zašto?“

„Abimelek te je tražio.“

„Abimelek?“ Osmeh joj se raširio preko celog lica.

„U ime princa“, rekla je Gul. „Princ Nosrat je poslao po tebe.“

„Onda moram da idem!“ Džamila se okrenula.

Gul je odmahнула glavom i napravila grimasu. „Hanuma Čehra je insistirala da ostaneš. Postala je... nesrećna, da tako kažemo. Pitala je: 'Da li je Džamila njegova konkubina ili moja robinja?'“

„Pa, da sam prinčeva konkubina, možda bih imala svoje odaje.“

„Uozbilji se, Džamila. Ona želi da joj napišeš pismo za nekoga iz šahovog saveta.“

„Gul, pisanje pisama je sve što radim.“

„Ovo je drugačije. Ona hoće da mu zabrani da te viđa. Odjednom će se zainteresovati da 'pronade ženu za Nosrata-mirzu.'“

Čehrina vrata bila su odškrinuta, a ona je koračala po sobi, okupana svetlošću. Džamila je pokucala i otvorila, gledajući kako Čehra baca pogled prema njoj i nastavlja besno i neravnomerno da hoda. Bila je meka i jedra, sa isturenim i često naboranim čelom. Svako jutro je insistirala da joj precizno našminkaju lice, ali zbog toga što je često spavala tokom dana, do podneva bi ono bilo razmazano, a jastuci umrljani bojom. Danas joj je šminka bila besprekorna: obrazi su joj svetleli ružičastim sjajem, usne blistale u crvenoj boji trešnje, a nežne linije meke kose, blago

začešljane, padale su od nosa do vrha usana. Džamila je, primetivši to sa prigušenim iznenađenjem, shvatila da hanuma Čehra nije imala svoj današnji dnevni odmor.

„Hanumo šahzade*“, Džamila joj se formalno obratila i duboko poklonila.

„Jesi li spremna za posao?“, upitala je Čehra piskavim glasom.

„Da, hanumo šahzade“, odgovorila je Džamila i stala pored stola, pitajući se da li će Čehra prestati da šeta dovoljno dugo da joj da sledeće instrukcije.

„Kakva je bila služba?“, upitala je Čehra. Navalila je i ne čekajući odgovor: „Imamo posla, Džamila. Moraš da budeš ovde i da služiš meni, a ne svim ostalima.“

„Da, hanumo šahzade. Šta treba da...“

„Pozvana sam večeras na večeru!“

„Da li da...“

„Bila sam sigurna da me preziru, trudili su se da mi bude neprijatno. Osmehuju se, ali ne progovaraju, njihova učtivost je samo maska... Grešim li? Pozvala me je Raem, hanuma Raem. Znaš li ko je hanuma Raem? Prošle godine izgubila je sina na porođaju, ali pre toga je bila šahova voljena žena. Kažu da je sada ne poziva. Treba da mi pomogneš ovde i kada se vratim. Da mi odabereš odeću. Još moram da pronađem...“

Džamila je sa interesovanjem posmatrala hanumu Čehru; čak je i njeno mrmljanje izgledalo mahnito. Počela je da pije i tokom dana, ali bila je suviše oprezna da bi sada bila pijana. Kada bi preterala, Čehra bi obično postajala traljava i preterano osetljiva. Džamila je pomislila da bi trebalo da dovede Gul, ali, i pre nego što je to uspela da predloži, Gul se pojavila na vratima.

„Ne uznemiravajte se, hanumo šahzade“, rekla je, ali joj je lice pokazivalo drugačije. „Napolju je glavni evnuh. Izgleda da je Nosrat-mirza uporan u ovome. Večeras je tražio da mu se pridruži Džamila. Čini se da je... ah... nezadovoljan kašnjenjem...“

Džamila je naizmenično posmatrala Čehru i Gul. Širom je otvorila oči. Čehra je promarširala pored nje i izašla na glavna vrata, dok su Džamila i Gul žurile za njom. Izašla je napolje i povukla vrata za sobom. Džamila

---

* Supruga princa. (Prim. prev.)

Viktorija Prinsvil

se trгла kad je Čehra počela da viče i pogledala je u Gul. Zvučalo je kao da joj glavni evnuh povlađuje, rečima punim laskanja i praznih obećanja. Kada su se vrata ponovo otvorila, Čehra je ponovo prošla pored njih i zalupila ih za sobom. Glavni evnuh je pogledao Džamilu, pokušavši da se osmehne. Usne su mu se povukle dok je govorio, otkrivajući dva reda zuba. „Princ je pozvao tebe u svoj halvat^{*}. Požuri.“

---

* Privatne odaje. (Prim. prev.)

Prvi put kada su Džamilu poslali u privatne odaje princa Nosrata, osećala se kao da se sastaje sa strancem. Zgodan, kao i uvek, izgledao je kao da mu je neprijatnije nego inače. Gledao ju je svojim krupnim očima boje lešnika, dok je stajao pred njom i, iako mu je na nežnom zaobljenom licu lebdeo tračak onog starog šašavog osmeha, videlo se da se iz temelja promenio. Nadvio se nad nju, daleko viši nego što se sećala. Vrat mu je bio mišićav, ramena široka. Izgledao je kao čovek, a ne dečak koga je poznavala, koji se bori da stane u svoju kožu. Ipak je u prvi plan izbila ona njegova stara nezgrapnost. Atmosfera je odisala napetošću i pokušao je to da prikrije svojom novom navikom da isprsi grudi kad god ostane bez reči. Ovo se sve češće događalo tokom večeri. Na trenutke je pokušala da se poigra s njim kao nekad, ali, kada ga je gađala jastukom, on ga je zgrabio, bacio na stranu i čvrsto je uhvatio za ruku.

„Rekli su mi da će ti objasniti.“

Zamucala je i klimnula glavom.

Bilo je neprijatno kada je zatreperio rukom po njenom vratu. „Smem li?“

Nije znala šta da kaže. Stajao je iznad nje, ponovo isturivši grudi.

„Moramo li?“

„Odbila bi?“ Izgledao je posramljeno.

„Nikako, šahzade*“, odgovorila je, pitajući se sme li još tako da ga zove. Zastala je, a onda ga je upitala: „Možemo li da budemo i prijatelji?“

Uzdahnua je. „Nisu objasnili.“

---

* Princ na persijskom. (Prim. prev.)

Viktorija Prinsvil

„Nisam sigurna da sam... razumela.“

Progutao je pljuvačku. „Neće biti sasvim neprijatno, mada, možda u početku hoće. Naučićeš da uživaš, rekli su.“

„Ko je rekao?“, upitala je, ali on nije odgovorio.

Posmatrala ga je kako, okrenut leđima, pokušava da skine odeću. Razmišljala je o tome koliko se malo promenio. Osetila je sažaljenje dok ga je gledala; pokreti su mu bili prožeti onim starim, poznatim spojem nemira i prkosa.

Soba je bila teskobna, puna tamnih boja i ukrašenog nameštaja. Luster koji je visio u sredini, čvrste konstrukcije prekrivene pozlatom i kristalima, bio je u većitom pokretu. Kristali bi zveckali pri svakom zvuku: koraci preko mašad tepiha*, Nosratovo agresivno pritiskanje dok je na krevetu prodirao u nju. Džamila bi zurila u luster, uverena da će jednom pasti. Zatvorila bi oči i stisnula zube, zamišljajući kako se ruši i spaljuje ih oboje; dobrodošla smetnja ovom činu.

Sa uzdahom je zbacio na pod neprijatni ogrtač. „Mislio sam da si možda umorna od službe. Ne želim da se sukobljavaš sa svojom gospodaricom – samo sam želeo da provedemo neko vreme... bez ometanja.“ Džamila je videla da se Nosrat trudi da ne zvuči mrzovoljno. Bila mu je okrenuta leđima dok je govorio.

„Naravno. Zahvalna sam, šahzade“, rekla je, okrećući se. Reči su lebdele u vazduhu.

Nakašljao se. „Ti... ti moraš biti slobodna, Džamila. Želim da radiš ono što hoćeš.“

Džamila je oklevala, a onda je brzo izgovorila: „Može li Abimelek da nam se pridruži?“

„Abimelek? Zašto?“

„Pa...“ Džamila nije mogla da smisli prikladan razlog. Nije mogla da kaže *Volim njegovo društvo*. „Ipak, on vam je najdraži. Mislila sam da vam neće smetati.“

Nosrat je slegnuo ramenima. „On je tri sobe dalje.“

Džamila je zastala. „On spava u vašim odajama, u halvatu?“

---

* Vrsta persijskog tepiha izrađena kombinacijom vune i pamuka. (Prim. prev.)

U palati cveća

„Zar očekuješ da živim tamo samo sa svojim ocem i njegovim ljudima, sasvim sam?“ Stao je, žalosno dodajući: „Halvat je neprijatno mesto. A Abimelek mi je najdraži. Ali ne bih se zbog njega vraćao ovde. Nedostaje mi život sa majkom, i sa svim ženama, u haremu.“ Usta su mu se trznula dok ju je gledao, a ona mu je prišla korak bliže, želeći da ga zagrlji. Zastavio ju je na pola puta i pokazao rukom. „Idi. Dovedi ga.“

„Da, šahzade.“ I otišla je.

Kada je Abimelek stigao, prošao je do centra sobe, ne obazirući se na jastuke naslonjene na zid blizu vrata. Seo je na pod. Nosrat ga je razdraženo pogledao pre nego što mu se pridružio. Zabavljen svim ovim, Abimelek ga je obrglio rukom. Džamila je gledala kako Nosrat počinje da se smeši i naslanja se na Abimelekovo rame. Sela je nasuprot njima, takođe na pod, obavijajući kolena rukama, posmatrajući ih, sa blagom strepnjom. *Topaz i biser*, rekao je jednom Nosrat, pritisnuvši joj obraz uz njegov i zagledavši se u ogledalo. To je bilo istinitije sada nego tada. Abimelekova koža sijala je sjajem kakvim njena nikada nije mogla. Čak i za Abisinca, od kojeg se očekivala lepota, Abimelek je nadmašio standard. Nosrat je sedeo pored, obraza naslonjenog na Abimelekovu ključnu kost. Njegova koža bila je bleđa od bisera, dosadna u poređenju sa Abimelekovim nesvesnim sjajem.

„Džamila je tražila tebe.“ Nosrat je podbadao Abimeleka, mrzovoljnim glasom.

„Polaskan sam“, rekao je Abimelek.

Kada je čuo njegove reči, Nosrat je brzo prihvatio igru. „Pa, uvek si bio moj miljenik. Reci mi kakva je, po tebi, bila sahrana.“

„To je bio prigodan spomenik časnom životu“, odgovorio je Abimelek. Džamila ga je oštro pogledala ali ništa nije rekla.

Nosrat se zasmejao. „Meni je bilo zamorno. Taj čovek je bio bezličan. Samo još jedan od ulizica koje okružuju mog oca.“

Onda je pogledao u jedno pa u drugo, i dodao tiše: „Verujem da sam i ranije potezao ovo pitanje. Ne želim da me lažu. Ne ustručavam se da

podeliš svoje najdublje misli. Ne želim da zabavljam ulizice u svojim odajama. Govori iskreno ili insistiram da odeš.“

Abimelek je, smešeći se, klimnuo glavom ali nije rekao ništa.

„Govori!“

Džamila je uzdahnula. „Sahrana je bila prelepa. To je divna stvar koja će se pamtiti. Nas, naravno, uopšte neće zapamtiti. Bićemo zaboravljeni. To su moje najdublje misli.“

Abimelek ju je posmatrao užasnutog pogleda.

„Nas?“; upitao je Nosrat.

„Abimeleka i mene“, odgovorila je, dok je Abimelek odmahivao glavom.

Nosrat se namrštio, gledajući u jedno pa u drugo, a onda je upitao: „Je li ovo nešto o čemu vas dvoje pričate duže vreme?“ Okrenuo se prema Džamili. „Jesi li zbog ovoga tražila Abimeleka?“

„Nikada nismo pričali o ovome!“; prekinuo je Abimelek, zureći u Džamilu.

„Ja sam sin šaha. Biću zapamćen kroz istoriju.“ Usledila je tišina. „Sigurno ćete, isto tako, i vi biti zapamćeni.“ Ponovo se namrštio. „Šta uopšte znači biti zapamćen?“

Čulo se tiho kucanje. Nosrat je začutao kada su se vrata odškrinula. Abimelek je ustao, ali Nosrat je projurio pored njega i sam otvorio vrata. „Pa?“

„Hazrate agdase vala*“, evnuh je, dok mu je glas drhtao nad počastima, pao u dubok naklon. „Izvinjavam se! Mislio sam da nema nikoga!“

„Pogrešio si.“

„Molim vas prihvatite moje duboko žaljenje. Nisam imao nameru da...“

„Šta te dovodi ovde?“

Evnuh je ustao držeći par crnih papuča sa podignutim vrhovima. Ruke su mu se tresle; Džamila je videla cvetni motiv na donjoj strani cipele. „Hazrate agdase vala, rečeno mi je da želite da se ponovo ih izglanjaju. Vraćam ih. Sâm sam se pobrinuo za to. Shvatio sam da prošli put nisu bile...“

„Nisu mi se dopale. Jesu li zamenjene?“ Evnuh je počeo da odgovara, ali Nosrat je nastavio da priča, podižući glas. „Zašto ovo nije urađeno tokom dana?“

---

* *Hazrat-e Aghdass-e Vaalaa – Vaše visočanstvo*. Naziv svih prinčeva dinastije Kadžara. (Prim. prev.)

„Molim vas, šahzade, mogu da se vratim ujutro...“

„Shvataš li da si me prekinuo kada si pokušao da uđeš?“ Nosrat je zastao. Evnuh je plakao. „Šta se dogodilo?“

„Šahzade, d-dobro sam.“

„Ne izgleda da si dobro.“ Nosrat je spustio glas. „Hoćeš li da ti se izvinim?“

Džamila je pogledala Abimeleka. U nekoliko kratkih, brzih koraka, prešao je preko sobe i izašao. „Šahzade“, rekao je, naginjući glavu na stranu, „Vahbi je moj podređeni. Dozvolite mi da ga kaznim zbog nje-gove greške bez prekida vaše večeri.“

Nosrat je pogledao Abimeleka. Ovaj je klimnuo glavom. Džamila je uzdahnula.

Kada su se vrata zatvorila, Nosrat se ponovo okrenuo ka njoj, odmahujući glavom u čudu. „On nema nijednu manu. Kako neko postaje takav?“ I skoro samo za sebe je dodao: „Šta bih ja bio bez Abimeleka!“

Nestrpljiv, neprosvetljen, sam? Pomislila je Džamila. Zatvorila je oči i na trenutak utihnula, pripremajući se. Prišla je bliže Nosratu i priljubila mu se uz ruku. „Pa, šahzade“, počela je, zavodljivo se osmehujući, „Hoćemo li da igramo jednu igru?“

Prošao je sat kada se Abimelek vratio, bledeg lica. Nosrat i Džamila ležali su zajedno sklupčani na krevetu. Nosrat je poskočio. „Oho! On se vraća. Pomislio sam da te drže dalje od mene, u haremu!“

Džamila i Abimelek su se pogledali. Ona je imala na sebi samo pro-šiveni prsluk, koji je Nosrat nosio ranije. Abimelek je rekao: „Šahzade, možda bi trebalo da odem.“

„Tek si stigao.“

„Ne želim da vas prekidam.“ A zatim je dodao lagano se osmehujući: „Znam da ne trpite prekidanja.“

„Dodi ovamo i kaži to opet.“ Džamila nije mogla da vidi Nosratovo lice, ali je videla Abimelekovo: bio je opušten i ovo ga je zabavljalo. Nosrat i Abimelek počeli su iskreno, prijateljski da se smeju. Gledajući ih, ustala je iz kreveta i smestila se na stolicu, dohvatila jedan od jastuka pobacanih po podu i stavila ga sebi u krilo. Nikada nije dozvolila Abimeleku da je vidi takvu; nije navikla da bude tako izložena u prisustvu više od jednog

muškarca. A opet, smejali su se kao da je ne vide. Osećala se poput još jednog ukrasa u sobi, lepog ali anonimnog, nevidljivog poput raskošnih zlatnih zavesa koje su visile u pažljivo izgrađenim lučnim prolazima.

„Pa, je li bio bičevan?“, pitao je Nosrat tiho dok je koračao po sobi. Bubljavao je prstima po kaseti od mahagonija pre nego što je stisnuo jednu od pozlaćenih metalnih drški i otvorio fioku. „To je iz Francuske“, objavio je, pre nego što je izvadio predmet i trijumfalno ga predstavio Abimeleku. „Znaš li šta je ovo?“, pitao je, gledajući njegovo lice. „Ove cigarete su sa ruskog carskog dvora, ali su napravljene u Londonu. *Sobranije* iz Londona. Odobravate li? Bolje su od *kalijana*^{*}, zar ne?“

„Mnogo su bolje, šahzade.“

Džamila se nasmešila. Sasvim dobro je znala da Abimelek više voli da puši lulu.

„Probaj jednu.“

„Naravno – ali onda bih, šahzade, želeo da se povučem.“

„Ne!“ izgovorili su Nosrat i Džamila istovremeno. Nosrat ju je pogledao, ali je nastavio. „Želeo bih da nastavimo naš razgovor odranije, o sahrani.“

„I po čemu će vas pamtiti?“, upitala je Džamila.

Nosrat ju je pogledao, kao da je vidi prvi put. „Da.“

Sati su klizili. Soba se napunila dimom i isparenjima. Nosrat nije dao da se otvori prozor. Hodao je po sobi i pompezno diskutovao. Džamila je ležala na leđima, okrenuta od njega, uspravno držeći pehar. Abimelek je frknuo dok joj je dolivao još vina: Džamila je prolivala pokušavajući da proguta. Nosrat je protresao dršku svog pehara. Zagledao se u njega. „Deluje apsurdno da bi ovo – *ovo* trebalo da nadvisi sve.“

Nije stao, čak ni da dođe do daha. Džamila se nadala da će prestati. Skoro da je zaboravila šta je to tišina. Nije više ni znala o čemu priča. Nastavljaio je. Abimelek je gutao svoje piće i ležao na podu, glavom gurajući Džamilu. Okrenula se prema njemu. Lica su im bila udaljena samo nekoliko centimetara. Nikada nisu bili ovako blizu jedno drugom. Osim obrva i trepavica, na licu nije imao nijednu dlaku. Nije ih imao

---

^{*} Nargila, takođe poznata kao kalijan (pers. *qlyan*). (Prim. prev.)

iznad gornje usne, niti jednu na bradi. Prešla je prstom po ivici njegove brade. Štrčala je napolje podeljena po sredini. Bio je nekako ostario, a opet je imao kremastu kožu, kao dečju. Prevlačila je rukom preko celog njegovog lica i stala kod usana.

Zastala je, a onda je skupila prste preko njih. Abimelek, koji je ležao skoro nepomičan, uhvatio ju je za ruku. Držao ju je nad svojim usnama, poljubio i, na trenutak, zatvorio oči. A onda ju je jako odgurnuo. Ustao je, otišao do Nosrata i pomilovao ga po glavi. Džamila je frknula. U tom trenu Abimelek ju je pogledao pravo u oči. Zatim je povukao Nosrata za bradu, a on se iznenadio i razveselio. Ubrzo su počeli da se ćušaju i glasno smeju. Džamila je posmatrala kako se Nosrat kikoće dok ga Abimelek golica. Ustala je da ode, ali je Abimelek ispružio ruku i uhvatio je za članak.

„Ostani.“ Borio se za dah dok ga je Nosrat povlačio, glasno se smejući.

Stala je za trenutak i posmatrala ih kako leže isprepletanih udova.

Stajala je trenutak i posmatrala ih, močvaru isprepletanih udova, cvilećih glasova i živahne tkanine. Zatim se obukla i brzo otišla pre nego što je Abimelek uspeo da je ubedi u suprotno.

Ispred Nosratove sobe je zastala. Bilo je prekasno za povratak u harem. Hanuma Čehra bi je čula; ili bi se naljutila ili bi je odvela u krevet. Hvatala ju je jeza dok je lutala Nosratovim odajama. Vrzerala se dok nije došla do poznatih vrata i, gurnuvši ih, sledila se od prizora. To nije bila samo soba izgrađena za princa, to je bila soba izgrađena za evropskog princa.

Ova soba, poput onih na fotografijama koje joj je pokazao Nosrat, bila je obložena pozlaćenim drvenim panelima, evropske stolice stajale su poredane pored zidova, sa sofom u dnu kreveta. Nije bilo nijednog jastuka. Za razliku od Nosratove sobe, Abimelekova je bila netaknuta. Nije bilo ličnih predmeta, ali za visoki, glatki, okrugli šešir je znala da je njegov. Bio je deo uniforme evnuha i odražavao je uniformu plemića. Stajao je, spokojan, na blistavom pisaćem stolu, smeo i diskretan kao i njegov vlasnik. I ostatak sobe bio je sličan: prigušenih boja, bez eksplozija zlata, koje je Džamila navikla da viđa u celoj palati.

Osećala je krivicu što hoće da se uvuče u krevet; nijedan rob nije bio dostojan da spava u takvoj raskoši. Bila je prilično iznenađena i što se Abimelek usudio da spava ovde; Nosrat ne bi mogao da ga zaštiti od gneva šaha ako ga uhvate. Pitala se šta će se dogoditi ako je Abimelek

Viktorija Prinsvil

vidi u krevetu; ušao bi u sobu, težak od pića, ali lakog opreznog hoda, i bio bi zatečen kada bi je video. A ona bi se nemarno okrenula dok joj se smeđa koža presijava na kraljevskom divanu, da svi vide. Pretpostavljala je da bi se Abimelek samo smestio na pod pored njenih nogu. To je bila najotmenija opcija – čak i ako je njegov tepih, protkan rubinima, luksuzniji od dušeka u haremu. Ili će večeras nastaviti da pije sa Nosratom. Onesvestiće se u Nosratovoj sobi, a ona će moći neopaženo da se iskrade, u zoru.

Popela se na krevet i skupila se u uglu. Gurnuvši ruku pod jastuk, izvukla je pocepanu kopiju Hafizovog *Divana* i nasmešila se. Nije bila topla noć; bacila je deo pokrivača na pod, da bi, ako se Abimelek vrati, imao čime da se pokrije. Ali, kada se probudila, videla je da on leži pored nje.

3

Njeni snovi uvek su se završavali na isti način. Treperave *noćne* fantazije uvukle bi se u bezazlene svetove snova pre nego što bi ih u potpunosti preuzele. Mogle bi da započnu kao i svi njeni snovi u poslednje vreme: jurnjavom za kozorozima kroz džamije u koje do sada nije kročila. Drveće bi proturalo svoje grančice kroz otvorene prozore, korenje se protezalo preko staklastih pločica. Persijska džamija bi postajala abisinska šuma, a Dina, zadihana pore nje, podsetila bi je da igraju igru moći. Džamila bi u snu uzdahnula jer je, naravno, znala šta sledi. Svake noći bi se trudila da u tom trenutku uradi nešto drugačije. Pre nego što su se ona i Dina potukle, pre nego što je Dina pobešla, pre nego što se pojavila figura koju ju je odvela daleko.

Džamila se probudila, okrenula i videla Abimeleka kako zuri u nju. Oči su mu bile bademaste, tamne i neprozirne, trepavice tako duge i uvijene da je poželela da ih dodirne. Počela je da priča, ali on ju je prekinuo. „Ne bi trebalo da budeš ovde.“ Nije odgovorila, a on se okrenuo od nje.

Ma koliko je bio štur na rečima, uvek bi osećala toplinu kada su bili sami. Samo tada bi pričao sa njom na jeziku njihovog doma. To joj je bilo važno; bez tih pet godina tajnih razgovora, ne bi samo zaboravila svoj jezik, borila bi se da ne zaboravi i svoju istoriju. I to onda ne bi bio deo nje. U najboljem slučaju, postojali bi neki ostaci, potisnuti negde u sećanjima, pregaženi sadašnjim životom.

Nosrat je naučio oromo jezik* od svojih negovateljica, i govorio ga je kao beba, ali sada nije hteo da ga upotrebljava, niti je želeo da se u njegovom prisustvu izgovaraju gala** besmislice. Džamili je isprva trebalo vremena da ga se priseti. Njena poslednja sećanja na oromo jezik bile su pesmice koje joj je majka pevala. Sama nije mogla da ga se seti, ali, kad god bi Abimelek govorio tim jezikom, spontano su isplivavale uspavanke. Slatki glas njene majke. Kretao se brzo kao i njena ruka.

Džamila je imala dva sećanja na svoju majku: sećala se njenog glasa kada ju je uspavljivala i njene šake, koja se savijala kada je pušila. Majka je nije tukla, ali, kad god bi čušnula Džamilu, prvo bi stisnula pesnice, pripremajući se. A onda bi odmah ispružila prste, blago ih savijala na vrhovima, i jurnula za njom. Džamili je sve to nedostajalo. Nedostajalo joj je peckanje majčinog dlana koje je ostajalo na koži dok je, kao lasom, zamahivala kroz vazduh. Ponekad bi je zapekao i vrh nosa, često i brada. Džamila nije imala drugih sećanja na majku, nije se sećala njene figure, niti dok je stajala pognuta dok su pored nje prolazili nepoznati muškarci, a njena ramena bila prava i ponosna, dok je ignorisala njihove pohvale. Imala je uspomene na ta sećanja, ali nikada nije mogla sama da se seti tih trenutaka.

Abimelek je blago okrenuo glavu, dok mu je pogled lebdeo iznad Džamilinih usana, a onda opet prešao na plafon. Rekao je, blago se nakašljavši: „Stvarno ne treba da budeš ovde.“

Podsmevala se. „Glavni evnuh poslao me je kod princa Nosrata. Očekuje da ću prenočiti. Hanuma Čehra zna. Reći ću da me je Nosrat zadržao do kasno jutro. Njega niko neće pitati, i zato, za sada, imam vremena.“ Nagnula se ka njemu i dodala: „Jednom mi je Nosrat poklonio dan samo za mene. Rekao je da moram ostati unutar zidina palate, i da će, ako me kasnije budu ispitivali, on biti moj izgovor.“

Abimelek ju je gledao sa nevericom. „I šta si ti uradila?“

„Pa, ostala sam sa njim. Nisam se usudila da lutam sama. Ali on mi je pokazao“, počela je da šapuće, „šahov fotografski studio, i slikao me

---

* Afroazijski jezik koji pripada kušitskoj grani. Poreklom je iz etiopske države Oromija, a njime govore uglavnom pripadnici naroda Oromo i susedne etničke grupe na Rogu Afrike. (Prim. prev.)

** Uvredljivo drugo ime (koje govornici ne koriste) za oromo jezik. (Prim. prev.)